

บทที่ 1

บทนำ

ในระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศสถาบันการเงินต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญมาก เพราะเป็นแหล่งระดมเงินทุนจากประชาชน ธุรกิจต่าง ๆ และรัฐบาล และนำเงินทุนนี้ไปให้กู้ยืม และลงทุนหาผลประโยชน์แก่เอกชน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการค้าและรัฐบาล ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางการเงินของรัฐบาลด้วย บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ก็เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นลำดับรองจากธนาคารพาณิชย์ จะเห็นได้จากปริมาณของสินทรัพย์และหนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้น ตามตารางที่ 1 และ 2 แสดงโครงสร้างของบริษัทเงินทุนทั้งระบบในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สินทรัพย์รวมและหนี้สินรวมทั้งสิ้นเพิ่มสูงขึ้นถึง 40,000 ล้านบาท

เนื่องจากภาระดำเนินงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและมีบทบาทต่อเสถียรภาพทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ควบคุมการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และบริษัท เครดิตฟองซิเออร์ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลและตรวจสอบของฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่เป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยังอยู่ภายใต้การดูแลและตรวจสอบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอีกด้วย แต่โดยที่ปัจจุบันธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ได้มีการพัฒนาทั้งในรูปแบบของการประกอบการและการขยายขอบเขตของการดำเนินงาน จึงมีวิธีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพแห่งความจำเป็นและความเหมาะสม ทั้งในด้านนโยบาย ลักษณะ ประเภท และขนาดของการประกอบการ จึงจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและควบคุมการดำเนินงานของกิจการ ผู้เขียนได้ศึกษาถึงระบบบัญชีที่เหมาะสมกับธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ที่มีขนาดปานกลางและใช้ระบบการลงบัญชีด้วยมือโดยมีหลักการดังนี้คือ

✓ 1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1 เพื่อศึกษาถึงโครงสร้าง การจัดแบ่งส่วนงานในธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์

เพื่อเป็นแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชี

1.2 ศึกษาค้นคว้าวิธีปฏิบัติงานของธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ ทั้งในด้านการจัดหาเงินทุนและการให้กู้ยืมเงิน ตลอดจนการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นนายหน้าตัวแทนจัดจำหน่ายหลักทรัพย์และอื่น ๆ เพื่อให้ทราบทางเดินของข้อมูล และหาวิธีกำหนดการบันทึกข้อมูลให้สอดคล้องกับทางเดินของข้อมูลเพื่อให้เกิดการควบคุมภายในที่รัดกุมและเหมาะสม

1.3 เพื่อเล่นระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพอันจะเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการดำเนินงานและการตัดสินใจ เช่น การจัดทำงบการเงินและรายงานที่ทันเวลาโดยได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนจากเอกสารและสมุดบัญชีที่ออกแบบไว้อย่างรัดกุมและมีการตรวจสอบความถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ

2. วิธีการศึกษา

2.1 สัมภาษณ์บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางเดินของข้อมูล

2.2 ค้นคว้าศึกษาจากหนังสือวิชาการและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์

2.3 ค้นคว้าจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร ประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

2.4 ศึกษาการปฏิบัติงานของระบบบัญชีที่ใช้อยู่โดยทั่วไป

2.5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ เพื่อเล่นแนะระบบบัญชีที่ควรปฏิบัติของธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเขียนวิทยานิพนธ์

การศึกษาเกี่ยวกับระบบบัญชีของธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์นี้ ผู้เขียนคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้คือ

3.1 เป็นแนวทางให้ผู้บริหารใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงระบบบัญชีที่ใช้อยู่ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น

3.2 เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีในธุรกิจประเภทเดียวกันนี้

3.3 ให้ประโยชน์ในด้านความรู้แก่นักศึกษาและผู้สนใจเกี่ยวกับธุรกิจเงินทุน-

หลักสูตรฯ และเพื่อเป็นเอกสารทางวิชาการในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ในการเสนอระบบบัญชีสำหรับธุรกิจเงินทุนหลักสูตรฯนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการมีประสิทธิภาพ มีการควบคุมภายในที่รัดกุมและประหยัดค่าใช้จ่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงานต้องมีการกำหนดไว้ชัดเจน หน้าที่อำนาจของแต่ละฝ่ายก้าวก้าวซึ่งกันและกัน การแบ่งส่วนงานควรแบ่งตามลักษณะของงานมากกว่าการแบ่งส่วนงานตามตัวบุคคล เพราะจะทำให้การควบคุมการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กำหนดให้มีระเบียบวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด โดยให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน และมีการปฏิบัติงานที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว
3. มีการควบคุมภายในในด้านต่าง ๆ เพื่อป้องกันการจ่ายเงินโดยมิชอบ มีการดูแลรักษาทรัพย์สินของกิจการ มีการบันทึกรายการบัญชีที่ถูกต้อง ตลอดจนมีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระบบบัญชีที่วางไว้
4. กำหนดรูปแบบของเอกสารทางบัญชีที่จะใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกการบัญชีให้สะดวกต่อผู้ใช้และให้ข้อมูลครบถ้วนตามความต้องการ
5. ให้มีการจัดทำรายงานที่สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงาน ตามความต้องการของฝ่ายบริหาร หน่วยงานราชการ และส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1
สินทรัพย์ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท

สิ้นระยะ	จำนวนบริษัท	เงินลดและเงินฝากธนาคาร	เงินลงทุนในหลักทรัพย์ ^{1/}	เงินให้กู้ยืมเพื่อธุรกิจเงินทุน						ลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ ^{3/}	ทรัพย์สินรอการขาย	ที่ดินอาคารและอุปกรณ์	ทรัพย์สินอื่น ๆ	รวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น
				เงินให้กู้ยืมและตัวเงินรับจากลดค่าปันการเงิน	เงินให้กู้	ตัวเงินรับ	ลูกหนี้ตามสัญญาผ่อนชำระ	รายการปรับมูลค่า ^{2/}	รวมเงินให้กู้ยืมสุทธิ					
2521 ธ.ค.	113	1,061.7	4,824.2	4,820.0	8,090.1	23,908.7	3,679.2	(513.1)	39,984.9	7,651.7	230.3	571.8	575.5	54,900.1
2522 ธ.ค.	112	1,218.3	5,667.0	3,994.7	9,535.9	25,156.3	3,657.6	(284.2)	42,060.3	5,228.8	290.6	681.8	899.6	56,046.4
2523 ธ.ค.	112	2,507.4	5,442.9	5,341.0	11,248.8	31,811.4	3,877.5	(328.3)	51,950.4	2,699.7	388.2	736.2	1,068.2	64,793.0
2524 ธ.ค.	112	3,247.3	6,010.2	6,284.0	12,442.3	40,218.8	4,315.9	123.5	63,384.5	2,129.1	416.2	783.9	925.5	76,896.7
2525 ธ.ค.	112	3,645.7	8,208.1	8,235.7	15,981.7	48,474.0	4,714.5	686.6	78,092.5	2,109.5	642.4	893.0	1,358.5	94,949.7

1/ รวมรายการปรับมูลค่า (คอกเบี้ยและเงินปันผลค้างรับ)

2/ คอกเบี้ยค้างรับหักด้วยรายได้รอการตัดบัญชีกับเงินกันไว้เพื่อหนี้สงสัย

3/ รวมเงินของลูกค้า

ที่มา : รายงาน บ.จ.3

ตารางที่ 2

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท เงินทุนและบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย: ล้านบาท

สิ้นระยะ	เงินกู้ยืมเพื่อธุรกิจเงินทุน								หุ้นกู้	หนี้สินธุรกิจหลักทรัพย์ ^{2/}	หนี้สินอื่น	ส่วนของผู้ถือหุ้น		รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น
	เงินเบิกเกินบัญชี	เงินกู้ยืมจากธนาคาร	เงินกู้และตัวเงินภายในประเทศ		เงินกู้และตัวเงินจ่ายต่างประเทศ ^{1/}		เงินขยายช่วงลด	รวม				เงินกองทุน	อื่น ๆ ^{3/}	
			ทวงถาม	สิ้นระยะเวลา	ทวงถาม	สิ้นระยะเวลา								
2521 ร.ศ.	1,814.7	5,671.8	7,976.6	28,792.6	-	727.3	104.4	45,087.4	70.0	1,512.8	2,026.4	5,390.7	812.8	54,900.1
2522 ร.ศ.	2,081.3	5,330.8	10,334.0	27,423.0	-	760.0	265.0	46,194.1	30.5	545.1	1,940.1	7,101.3	235.3	56,046.4
2523 ร.ศ.	1,748.3	5,076.8	12,910.4	33,630.6	-	679.3	690.9	54,736.3	25.0	390.7	2,328.9	7,398.6	(86.5)	64,793.0
2524 ร.ศ.	1,203.5	5,431.9	13,881.4	45,747.0	-	762.6	366.1	67,392.5	25.0	157.5	1,988.3	7,498.0	(164.6)	76,896.7
2525 ร.ศ.	1,217.1	6,532.8	16,883.5	58,786.7	-	547.8	151.5	84,119.4	25.0	162.6	2,568.5	8,097.6	(23.4)	94,949.7

1/ เพียงส่วนหนึ่ง (ส่วนใหญ่อยู่ในเงินกู้จากธนาคาร)

2/ รวมเงินของลูกค้า

3/ กำไรสุทธิยังไม่จัดสรร และกำไรระหว่างงวดบัญชี

ที่มา : รายงาน บ.จ.3

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย